

Oslo kommune Byrådsavdeling for eldre, helse og sosiale tjenester

Oslo kommune avgir følgende høringsuttalelse:

1. Innledning

Oslo kommune viser til høringsbrev fra Barne- og likestillingsdepartementet av 8. august 2017 hvor det bes om kommentarer til «*NOU 2017:12 Svikt og svik – Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*» med høringsfrist 30. november 2017.

NOU 2017:12 dokumenterer at barn som har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep eller alvorlig omsorgssvikt har blitt sviktet av hjelpeapparatet på tross av at noen har visst om barnets situasjon. Dette er svært alvorlig. Mange av sviktene som ble avdekket innebærer brudd på lover, forskrifter, retningslinjer og krav til forsvarlige tjenester. Utredningen er således en viktig og nødvendig påminnelse om hvor galt det kan gå. Utredningen har mange gode forslag til tiltak for å bedre arbeidet, slik at barn og unge får den hjelpen de har behov for.

1.1 Oslo kommunes ståsted for arbeid med barn og unge

Oslo kommune er grunnleggende opptatt av å lytte til barn og snakke med barn for å lære av deres erfaringer. Kunnskapen fra barn og unge skal sammen med kunnskap fra medarbeidere med erfaring og kunnskap fra forskning, sikre at våre tjenester oppleves trygge, kompetente og inkluderende. Kommunen er deltaker i Mitt Liv storbynettverk, i samarbeid med Forandringsfabrikken.

Byrådet har nylig avgitt en sak om strategier og tiltak for *Barnehjernerne* fra 2017 -2019, Byrådssak 207/2017. Med denne satsningen har Oslo kommune som mål å forebygge, oppdage og hjelpe barn som opplever omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Tjenestene, herunder helsestasjon, barnehage, tannlege, skole, fastleger, NAV, barnevern og andre som møter barn og familier, skal ha et felles kunnskapsgrunnlag bygd på et kjærlig og positivt syn på barn, og skal komme tidlig inn med kompetent og relevant hjelp. Kunnskapsgrunnlaget skal ta utgangspunkt i kunnskap om hjernens utvikling og plastisitet, om traumer, om tilknytning og omsorgssvikt.

Det er valgt seks sentrale satsingsområder:

- Kunnskap og kompetanse
- Medvirkning
- Samarbeid og samskaping
- Utvikle nye arbeidsformer
- Ledelsesforankring
- Utvikling, spredning og dokumentasjon

Barns rett til medvirkning er sentralt og erfaringer og verdier fra utviklingsarbeidet Mitt Liv i barnevernet skal legges til grunn i arbeidet.

Det er valgt strategier og tiltak på ulike nivåer, der medvirkning, lederforankring, kompetanseheving, helhetstenkning gjennom samarbeid og samhandling, samskaping og dokumentasjon er sentrale grep. Til hvert satsningsområde er det definert ulike mål og strategier. Disse er i godt samsvar med forslagene i NOU 2017:12.

Det er flere aktuelle aktører som kan bidra med erfaring og kunnskap fra barn og unge i utvikling av praksis. Oslo kommune vil spesielt nevne Forandringsfabrikken Kunnskapssenter som blant

annet har arbeidet med «Kloket mot vold», Landsforeningen for barnevernsbarn og Sentralt Ungdomsråd.

1.2 Overordnede kommentarer til utredningen

Barnevoldsutvalget har arbeidet med et utvalg på 20 svært alvorlige saker.

Når det gjelder utvalgets sammensetning, mener Oslo kommune at det er en svakhet at representant for barneverntjenesten ikke har vært medlem i utvalget. Det er totalt ni medlemmer hvorav tre er leger, to er psykologer, to fra politiet, en er advokat og en rådmann. Det er heller ingen samfunnsforskere, eller forsker på helse- og velferdssystem. Oslo kommune finner også grunn til å stille spørsmål ved at det ikke har vært representanter fra barneverntjenesten i landets største kommune, Oslo, i utvalget. Oslo kommune har omfattende og variert erfaring fra arbeid med barn som er utsatt for alvorlig omsorgssvikt, vold og overgrep.

Kommunen mener videre at det er en svakhet at verken helsestasjon, barnehage eller skole har vært representert i utvalget. Dette er yrkesgrupper som daglig er i kontakt med barn og som har meldeplikt til barneverntjenesten ved bekymring om omsorgssvikt. Disse gruppenes innspill til områder og livsforhold der melding sendes for sent/ikke sendes ville ha vært verdifull informasjon for utvalget i utredningsarbeidet.

Utvalget har ut fra tidsfristen for arbeidet og fordi de foreslåtte tiltakene i stor grad må utredes videre, valgt ikke å prioritere å utrede de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene. Oslo kommune ville sett det som ønskelig at utvalget hadde hatt tid til å drøfte dette.

Saker som omhandler vold, seksuelle overgrep og annen alvorlig omsorgssvikt er ofte komplekse og mange etiske og faglige utfordringer og dilemmaer må vurderes underveis, ikke minst kompliserte relasjonelle faktorer mellom barn og foreldre.

En studie viser at foreldrenes emosjonelle tilstand og hvor mye støtte de gir barnet er avgjørende for barnets evne og vilje til å rapportere om overgrep (Kim, Choi, & Shin, 2011). Den samme studien peker på at barn er mer nøyaktige når de rapporterer enkeltstående hendelser enn gjentakende overgrep. Når det gjelder seksuelle overgrep, vil mange barn holde opplevelsene hemmelige gjennom hele barndommen, og mange barn vil også benekte at overgrep har skjedd, selv når bevisene er helt klare (for eksempel når overgrepene er filmet) (Paine & Hansen, 2002).

Kyllingmark og Lillevik i «Når barn er vitne til vold» (Fontene 11/2013):

«For mange barn står volden i sentrum av deres liv, og volden er som oftest skjult for omverdenen. Barn vi har møtt har fortalt om ensomhet. De verken kan eller tør snakke med noen om volden. Herrebrøden (2006) sier at noen barn er redde for å fortelle om volden, fordi de ikke vet hvilke konsekvenser det kan få om volden blir kjent. Enkelte barn kan også føle seg delaktige eller ansvarlige for det som skjer i familien, og de kan utvikle skyldfølelse på grunn av det. Det kan forsterke behovet for hemmeligholdelse og fortielse».

«Barn kan være svært flinke til å skjule volden og til å beskytte sine foreldre. Slik kan de bli dyktige til å holde på familiehemmelighetene».

«Barn er svært lojale overfor sine foreldre. Det gjelder også for barn som er vitne til foreldres vold. Bunkholdt og Sandbæk (2009) hevder at for barn i den såkalte mellomalderen (fra ca. seks år til tenårene) er lojaliteten betingelsesløs. Dette betyr at barn vil opprettholde et overveiende positivt bilde av sine foreldre. Barna ønsker å gi

foreldrene kjærlighet og å forsvare dem uansett hvilken omsorg barna selv får. Ofte forteller ikke barn om volden i hjemmet før foreldrene gir dem lov til det.»

En annen viktig faktor når det gjelder å snakke med barn, er forståelse for at det kan ta tid før barn forteller om alvorlig omsorgssvikt. Barn trenger tid til å bygge en relasjon til den voksne den skal fortelle til. Barn har også behov for å vite at det kan føle seg trygg og slippe press eller nytt svik fra den som utøver vold, overgrep eller annen omsorgssvikt. Vi viser for øvrig til vår kommentar i kapittel 9 om innsynsreglene, jf. kommunens høringsuttalelse om NOU 2016: 16 Ny barnevernslov.

Oslo kommune er enig med utvalget i at kunnskap og ferdigheter om hvordan utføre og legge til rette for gode og trygge samtaler med barn er avgjørende i arbeidet, men vi vil bemerke at det ikke er nok. Tiltaksapparatet må også være tilpasset og bredspektret. For å kunne jobbe godt og forebyggende og dermed forhindre at barn blir sviktet, må hjelpeapparatet ikke bare avdekke, men også finne frem til gode, helhetlige løsninger i samarbeid, og barn selv må spille en sentral rolle og bli trygge på at de blir ivaretatt. I samhandlingspraksis ligger også at ulike tjenester trener sammen - og sammen med barn og unge - såkalte «barnevernøvelser». Trening for å oppnå felles kunnskap, respekt for hverandre, forståelse for hverandres arbeid og oppgaver med videre, er et kontinuerlig arbeid.

1.3 Særlig om barn og unge med funksjonsnedsettelse

Utvalget presiserer at risikoen for å bli utsatt for overgrep er betydelig forhøyet blant barn og unge med utviklingshemninger eller nedsatt funksjonsevne. De sier videre at risikoen kan være knyttet til at språklige og kognitive funksjonsvansker gjør det vanskeligere for dem å forsvare seg eller melde fra, og at fortvilelse og avmakt hos omsorgspersoner kan føre til økt risiko for destruktive oppdragsstrategier. Utvalget viser til forskning som finner at disse barna har tre til fire ganger forhøyet risiko for å bli utsatt for vold sammenlignet med barn uten funksjonsnedsettelse. De er videre betydelig mer utsatt for seksuelle overgrep.

Oslo kommune kan ikke se at kunnskapen om økt overgrepssfare for barn med funksjonsnedsettelse reflekteres i forslagene utvalget kommer med. På den måten blir situasjonen for barn med funksjonsnedsettelse usynliggjort og muligens oversett. Oslo kommune vil derfor påpeke at alle anbefalinger om tiltak også må gjelde barn med funksjonsnedsettelse.

Kommunen vil særlig påpeke:

- 1) Tilsynsmyndighetene må være særlig oppmerksom på problemstillingen i sitt tilsyn med barn som har funksjonsnedsettelse og som bor i fosterhjem, barneboliger eller på institusjoner.
- 2) Når det gjelder samtaler med barn, må kompetansehevingen omfatte kunnskap om hvordan kommunisere med barn med funksjonsnedsettelse og hvordan sikre disse barnas deltagelse.
- 3) Barn med funksjonsnedsettelse må få tilpasset kunnskap om omsorgssvikt, vold, seksuelle overgrep. Disse barn og unge må få god seksualopplysning og kunnskap om hva som er trakassering, overgrep og vold, slik at de kan skille mellom god og ikke god væremåte fra andre. Opplæringen må også tilpasses foresatte til barn med funksjonsnedsettelse.
- 4) Utvalget foreslår at det med jevne mellomrom skal legges frem en stortingsmelding om vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt mot barn. En slik stortingsmelding må også synliggjøre barn med funksjonsnedsettelse.
- 5) Utvalget foreslår å innføre regionale innsatsteam. Disse teamene må ha kompetanse på funksjonsnedsettelse, vold og overgrep.

2. Kommentarer til enkelte kapitler

Kapittel 7 - Kunnskap og kompetanse

Utvalget påpeker at myndighetene har satset på kunnskap og kompetanse gjennom flere stortingsdokumenter, strategi-, handlings- og tiltaksplaner, men at det likevel er store forskjeller i hvor mye tjenestepersoner kan om vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt.

Kunnskap om vold som fenomen er en ting. En annen er å oppdage volden for deretter å handle på riktig og god måte. Dette handler om alt fra følelsesmessig motstand til i hvilken grad samfunnet retter oppmerksomhet mot disse fenomenene, avveininger mellom motstridende hensyn i politiske og faglige debatter og hvor mye tid og ressurser medarbeidere i de ulike tjenestene har til rådighet for å gjøre nødvendige oppgaver og samarbeide med dem det gjelder. Rapporten kunne med fordel ha gått nærmere inn på disse forholdene.

Oslo kommune vil i denne sammenheng nevne viktigheten av å se utvikling som et samspill mellom barn og unges egen kunnskap, voksne og medarbeidere med praksiskunnskap, samt forskningskunnskap og utdanning. Barn og unge som har kunnskap om hva det vil si å vokse opp med vold og overgrep, og hvordan hjelpen kjennes, må være viktige premissleverandører framover, både i enkeltsaker og på systemnivå. Slik kvalitetssikrer vi at det vi gjør fungerer etter hensikten.

I utdanningsløpet vil kommunen særlig peke på at studentene må få kunnskap om at det ikke er farlig å snakke med barn om vold og overgrep. De må også få møte barn i målgruppen, og få god innføring i barn og unges egne råd til trygge tjenester og hvordan samarbeide godt med barn. Videre må de få god kunnskap om traumebevisst omsorg, sekundærtraumatisering og hvordan de blant annet kan gi god egenomsorg for å forebygge dette hos seg selv og i sitt arbeidsmiljø. Det er viktig at studentene får bevissthet og verktøy relatert til dette temaet, slik at de kan gjenkjenne sine eventuelle forsvarsmekanismer - som for eksempel bagatellisering og distansering, når dette kommer frem i deres møter med barn og familier. Det er et ledelsesansvar at alt dette er sentrale tema i tjenester som skal samarbeide med barn og unge.

7.5 Om autorisasjon i barneverntjenesten

Oslo kommune er enig i utvalgets vurdering og forslag. En autorisasjon vil kunne gi høyere status til yrket som barnevernsarbeider og bidra til kontinuitet og utvikling av kompetanse over tid. På denne måten vil barn og kontaktpersoner i større grad kunne utvikle gode og varige relasjoner.

7.9 Bruken av sakkyndige i barneverntjenesten

Utvalget legger til grunn at bruken av sakkyndige i barneverntjenesten er vanlig i undersøkelsessaker og i fylkesnemndene. Oslo kommune har en annen erfaring. Kun unntaksvis engasjerer barneverntjenesten en sakkyndig til å utrede barnets omsorgsbehov og foreldrenes

omsorgsevne. Videre vil familier, som har opphold på et familiesenter, oftest få utredet disse spørsmålene av kommunens egne ansatte psykologer. Familiesenteret skriver deretter en utredningsrapport. Det er sjelden at fylkesnemnda oppnevner sakkyndig for en slik utredning.

Oslo kommune har erfart at det ikke sjelden oppnevnes sakkyndig for tingretten når nemndas vedtak begjæres overprøvd, til tross for at nemnda har ansett saken for å være tilstrekkelig opplyst. Oslo kommune stiller spørsmålsteget ved hele sakkyndigordningen. Kommunen mener at oppnevning av sakkyndig i barnevernssaker, hvis den skal benyttes, kun bør være aktuelt og nødvendig der saken byr på særlige vanskelige eller utfordrende spørsmål, som ikke kan utredes gjennom en ordinær barnevernfaglig kartlegging og via den fagkyndige beslutningstakeren/dommeren i fylkesnemnda/tingretten.

Oslo kommune er enig i at det som et minimum må stilles krav til barnesakkyndige og at det må forskes mer på barnesakkyndig arbeid, dersom ordningen skal videreføres. Forskningen bør også dreie seg om å finne ut om, når og i hvilken grad det er behov for sakkyndig. Oslo kommune mener det er grunn til å se på om det i større grad burde legges til rette for tverrfaglige tjenester og utredninger fremfor å bruke sakkyndige. I en evt. sakkyndigordning bør det vurderes om det burde være en offentlig betalingsordning der sakkyndig ikke betales av barneverntjenesten i den enkelte sak. Dette for blant annet for å sørge for at den sakkyndige oppleves som nøytral og ikke betalt for å understøtte barneverntjenestens vurderinger i saken. Oslo kommune slutter seg til utvalgets uttalelse om at det er behov for å kvalitetssikre bruken av sakkyndige i barnevernssaker, samt til forslaget om at det bør vurderes å etablere en egen spesialitet for barnesakkyndig arbeid. Som ellers, må barn og unges svar tillegges svært stor vekt i de videre vurderingene.

7.13 Tjenestenes tilgang til oppdatert kunnskap og kompetanse

Oslo kommune er enig i forslaget om å omorganisere kompetansesentrene slik at de blir uavhengige, likeverdige og likt organisert i et nasjonalt nettverk. Kommunen mener at en slik gjennomgang må komme før forskning, kunnskaps- og kompetanseutvikling om vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt eventuelt samles i ett nytt regionalt miljø/senter. Oslo kommune mener at et nytt regionsenter særlig må konsentrere seg om barneverntjenestens arbeid og å utvikle kompetanse om det å gjøre vurderinger, avveininger og å kunne se problemet i forhold til kontekst og kompleksitet.

Oslo kommune er enig i utvalgets og Kompetanse- og kvalitetsutvalgets bemerkning om at mandatet for forskning må være praksisnært, og at kompetansemiljøene skal ha høy grad av nærhet til praksisfeltet ved at praktisk erfaring og kompetanse er representert, inkludert erfaringskunnskap fra barn og unge.

Kapittel 8 Samarbeid og samordning

Oslo kommune støtter utvalgets vurderinger.

8.8 Tverrfaglig konsultasjonsteam

Utvalget har foreslått at det skal ses nærmere på ulike former for konsultasjonsteam. I denne sammenheng vil vi vise til at Oslo kommune og Statens Barnehus Oslo sammen har etablert Konsultasjonsteam. Konsultasjonsteamet er et tverretattlig og tverrfaglig team der ansatte som har mistanke om at barn eller unge utsettes for vold, seksuelle overgrep eller annen alvorlig omsorgssvikt, kan søke råd. Metoden som benyttes er reflekterende team. Tilbudet bidrar til å

sikre at utsatte barn kan få riktig og samordnet hjelp så tidlig som mulig, samtidig som det bidrar til kompetanseheving og mer enhetlig praksis i tjenestene.

Kapittel 9 - Barns medvirkning og samtale med barn

Oslo kommune er enig i at samtaler med barn er en helt uvurderlig side av det å hente inn nødvendig informasjon for å kunne fatte en riktig avgjørelse. Oslo kommune slutter seg til utvalgets vurdering på side 113 i utredningen om at «Uten å snakke med barn i enerom kan barneverntjenesten gå glipp av viktig informasjon, og i verste fall unnlate å gi barnet nødvendig hjelp og beskyttelse.» Oslo kommune støtter at det innføres et krav om at barnet skal bli hørt ved gjennomføring av undersøkelser, men vil påpeke at dette må gjelde i alle stadier av en sak – og at barneverntjenesten i utgangspunktet alltid skal snakke med barnet først. Kommunen vil også bemerke at enerom i seg selv ikke er tilstrekkelig. Rommet må oppleves trygt av barnet. En forutsetning for at barnet kan oppleve rommet som trygt er at barnet har tillit til personen den snakker med og at barnet er trygg på hvordan det det forteller forvaltes av barneverntjenesten, inkludert at det avtales om og eventuelt når foreldre, eller andre skal få vite hva barnet har fortalt. Dette er svært viktig. Videre er det viktig å vite at barn sjelden forteller alt med en gang, de tester ut om de voksne er til å stole på. Symptomer hos barn kan også være uttrykk for dypere underliggende årsaker. Derfor må trygge rom for barn gjelde i alle saker, siden man aldri vet hva som er årsakene til barnets vansker. Spesielt viktig er det å få en kritisk debatt om diagnoser, og at fokuset dreies vekk fra atferdsproblemer hos barn og over på årsaker til symptomene. Forandringsfabrikken har mye erfaringskompetanse det kan sees hen til i denne sammenheng.

For øvrig vil Oslo kommune påpeke at vi i høringsuttalelse til NOU 2016: 16 *Ny barnevernslov* støttet forslaget om at forvaltningslovens innsynsregler skal tas inn i barnevernloven. Vi påpekte også behovet for å tydeliggjøre hvilken rekkevidde disse innsynsreglene har i barnevernssaken. Etter vår vurdering vil dette kunne medvirke til at praksis blir trygg og forutsigbar for barn når det gjelder hva foreldre og andre kan få vite av det barn har fortalt.

Kommunen er også opptatt av at barneverntjenesten må dokumentere hvordan den har lagt til rette for at barnet kan uttale seg på en trygg måte, hva barnet har sagt, og hva barneverntjenesten har vurdert og besluttet ut fra det barnet har sagt. Sist, men ikke minst må barnet få status som den viktigste samarbeidspartneren for barneverntjenesten. Oslo kommune mener dette er en forutsetning for at barnet skal få den nødvendige - og livsviktige opplevelsen av å bli respektert, tatt på alvor, verdsatt og være trygg i relasjonen med barneverntjenesten. Oslo kommune vil i den sammenhengen vise til hvordan Forandringsfabrikken og barnevernsproffene har valgt å arbeide med ordet «medvirkning» og at de ønsker at ordet skal erstattes med «samarbeid med barn og unge».

Sitat ungdom 17 år, bor på ungdomshjem i Oslo og har vært i barnevernet i 8 år:

«Barnevernet var helt jævlig. Da jeg var ni år kom politiet med batonger inn i klasserommet og hentet meg. På rektors kontor satt en saksbehandler og snakket med vanskelige ord jeg ikke forsto. Så ble jeg kjørt i politibil til en akuttinstitusjon. Da jeg flyttet hjem igjen kom det en fra barnevernet som snakket med mamma og pappa noen ganger. Når barnevernet kom måtte jeg ta med lillesøster og gå ut. De snakket bare med mamma og pappa og fikk ikke se hvordan mamma var når jeg var hjemme. Når barnevernet var ferdig kom jeg inn igjen – da var mamma sint og det gikk ut over meg.

Men for tre år siden fikk jeg en saksbehandler som er helt fantastisk. Han har skrevet en rapport der det sto mest om meg! Han spør meg hva jeg vil og hva jeg trenger, han stiller spørsmål ingen har gjort før og han har gjort forholdet til mamma 1000 ganger bedre.»

9.3 Rettslig grunnlag for å sikre barns medvirkning

NOUen viser til barnevernloven § 6-3 som omhandler barns rettigheter under saksbehandling. Barn som er syv år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører barnet. Oslo kommune vil bemerke at det unntaksvis vil kunne være til barnets beste at det ikke får informasjon, men at det da må dokumenteres hva som er årsaken (se pkt. 9.5).

I høring om NOU 2016: 16 *Ny barnevernlov* støttet Oslo kommune utvalgets forslag til å styrke barnets rett til medvirkning, samt at det ikke angis en aldersgrense for medvirkning.

9.4 Tjenestepersoners kompetanse i å snakke med barn

Oslo kommune er enig i utvalgets forslag om kompetanseheving på kommunikasjon med barn og vektlegging på opplæringsprogram over tid, med veiledning og jevnlig ferdighetstrening. Samtidig må vi ta innover oss at barn og unge kan ha andre opplevelser av hva som er klokt og som gir resultater enn hva voksne eksperter kan ha oppfatning om. Derfor må slike opplæringsprogrammer alltid kvalitetssikres i samarbeid med barn og unge selv.

Oslo kommune er også enig i at det er behov for å øke kompetansen om det å snakke med barn og om barns medvirkning i alle relevante tjenester/sektorer. Dette må også inkludere kunnskap og kompetanse om hvilke konsekvenser det kan få for barnet å fortelle, og om hvordan vanskelige situasjoner kan løses. På grunn av barneverntjenestens rolle og ansvar i disse sakene, bør det være en tilpasset kompetanseheving for denne tjenesten.

Kommunen vil understreke at videreutvikling av kompetanse må skje i samarbeid med barn og unge.

9.5 Tjenestenes rutiner for å sikre samtale med barn og barns medvirkning

Oslo kommune er enig i behovet for tydelige rutiner og at dette krever ledelsesstøtte, kollegastøtte og gode internkontrollrutiner. Oslo kommune er også enig i at det bør være et krav om å dokumentere hva som er årsaken til at tjenesten eventuelt velger ikke å snakke med barn.

Kapittel 10 – Oppsøkende virksomhet

Utvalget foreslår at det sikres nok ressurser til helsestasjonstjenesten til å gjennomføre hjemmebesøk kort tid etter fødsel jf. nasjonale anbefalinger, utvalget skisserer at en mulighet er å innføre bindende bemanningsnorm i tjenesten.

Oslo kommune er enige i at gjennomføring av hjemmebesøk er en viktig forebyggende innsats. Både tidlig innsats ovenfor små barn og kvinnehelse står sentralt. Oslo kommune har satt i gang tiltaket *Nye Familier*, hvor helsestasjonene tilbyr hjemmebesøk fra svangerskapets uke 28 og ved behov inntil barnet fyller 2 år. *Nye Familier* inngår som en del av *Barnehjernevernet* og kommunens arbeid med å forebygge og avdekke vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep mot små barn.

Oslo kommune mener at en bindende bemanningsnorm, vil virke mot sin hensikt. Helsestasjonstjenestene er i utvikling og brukerreiser og medvirkning står sentralt i dette arbeidet. En bindende bemanningsnorm kan låse mulighetene for lokale tilpasninger og prioriteringer basert på målgruppes tilbakemeldinger.

Oslo kommune vurderer det mer hensiktsmessig at det benyttes veiledende bemanningsnormer fremfor bindende.

NOUen henviser til behov for bedre rutiner for å sikre at helsestasjonen ved behov melder fra til barneverntjenesten om barn som gjentatte ganger ikke møter til kontroll, eller foreldre som motsetter seg hjemmebesøk som en del av helsestasjonstilbudet. Utvalget foreslår at Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom revideres, slik at det gis veiledning om håndteringen av dette.

Oslo kommune vil understreke at retningslinjen nå er revidert og ny retningslinje er lansert. Denne inneholder et helt kapittel om opplysningsplikten til barnevernet. Når det gjelder barns rett til helsekontroller er retten lovfestet gjennom pasient- og brukerrettighetsloven og foreldre har plikt til å medvirke til at barnet deltar i helsekontroller jf. helse- og omsorgsloven.

Ny Nasjonal faglig retningslinje samt pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgsloven tydeliggjør tjenesteyternes ansvar knyttet til opplysningsplikten til barnevernet. Kommunen er i dag i prosess med å utvikle fagsystem for helsestasjonstjenesten og et av disse områdene er kommunikasjon mellom fastlege og helsestasjon. Oslo kommune arbeider nå med utvikling av to typer meldinger mellom aktørene 1) henvisning til lege og 2) forespørsel om mer informasjon (mer kunnskap om barnet). Intensjonen er at disse skal tas i bruk i løpet av 2018.

I Oslo vil arbeidet med Barnehjernerne og implementering av ny nasjonal faglig retningslinje sørge for nødvendig kompetanse og kunnskap, slik at praksis styrkes ytterligere.

Kapittel 12 - Taushetsplikt, opplysningsplikt, opplysningsrett og avvergeplikt

12.5 Opplysningsrett til barneverntjenesten

Utvalget foreslår å innføre en ny opplysningsrett til barneverntjenesten for de tjenestene som i dag har en opplysningsplikt etter barnevernloven § 6-4, og de foreslår at det kan meldes om behov for hjelpetiltak.

Oslo kommune har forståelse for utvalgsmedlem Dinardis synspunkt om at problemet ikke ligger i en for snever adgang til å sende bekymringsmelding, men at offentlige tjenester har en feil eller mangelfull forståelse av gjeldende bestemmelser, eller av andre grunner unnlater å melde fra i strid med gjeldende rett. Ut fra dette synspunktet, kunne det derfor være behov for en tydeliggjøring og forenkling av dagens regelverk og at kunnskapen om disse lovbestemmelsene styrkes i alle offentlige tjenester som jobber med barn.

Oslo Kommune er imidlertid enige med flertallet i utvalget om at det bør innføres en opplysningsrett til å melde ved også mindre alvorlige forhold. Dette kan blant annet bidra til en ufarliggjøring av barneverntjenesten. Kommunen vil påpeke at det er viktig at slike opplysninger gis i samarbeid med barnet.

Kapittel 14 - Tilsyn

Oslo kommune mener det må skje endringer i måten man fører tilsyn på. Tilsynet må ha som utgangspunkt at man alltid skal snakke med barna. Rent mappetilsyn må avvikles.

Tilsynsmyndighetene må bidra til å drive fram en utvikling der barn og unge blir subjekter og samarbeidspartnere for de ulike tjenestene. Tilsynet slik det ble gjennomført i den såkalte «Glassjentasaken» bør være en norm for hvordan godt tilsyn kan gjennomføres.

Kapittel 15 - Fast undersøkelsesordning

Utvalget foreslår at det opprettes en fast undersøkelsesordning for gjennomgang av alvorlige saker der barn dør, eller har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt. I første omgang som en prøveordning over seks år.

I saker som gjelder alvorlig omsorgssvikt og død, vil det ofte være flere etterfølgende feil. Sakene er komplekse, og bakenforliggende problematikk og hendelser strekker seg trolig over tid. For å avdekke slike hendelser er det derfor viktig at små avvik oppdages og korrigeres fortløpende. Oslo kommune mener at dette gjøres best gjennom et godt internkontrollsystem med fokus på at tjenesten skal lære av feil, justerer praksis, lage nye rutiner etc. Det vil si at det systematiske videreutviklingsarbeidet er det viktigste med henblikk på praksisutvikling.

En sentralt utarbeidet rapport vil komme en god stund etter at hendelsen har inntruffet og Oslo kommunen er usikker på om en slik rapport, på samme måte som tilsynsrapportene, vil ha den rette læringseffekten.

Byrådsavdeling for eldre, helse og sosiale tjenester

Inga Marte Thorkildsen